

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

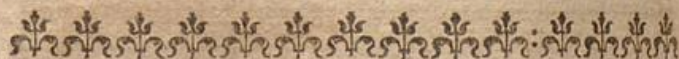
Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen Primvm. De Sacramentis in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

EXAMEN PRIMVM

Circa materiam de Sacramentis in genere.

CAPVT PRIMVM.

De definitione Sacramenti, numero, ac necessitate Sacramentorum.

1. *Votnam ad rationem Sacramenti requiruntur?* Tria. Primò quidem vt sit signum sacrum, sensible, voluntarium, & permanens. Secundo, vt sacrae rei sit signum. Tertio, vt aliquam eo vten-
 conferat sanctitatem. Porro vt sit nouae legis Sacramentũ duo insuper requiruntur, nempe vt conferat aliquam sanctificationem, quando recipitur, & vt illa vi Sacramenti conferatur.

2. *Quid igitur est noua legis Sacramentum?* Res sensibilis, quae ex Dei institutione sanctitatis & iustitiae tum significanda, tum efficiendae vim habet. Qua quidem efficienda particula, nouae legis Sacramenta ab antiquis maximè seceruntur: hæc enim ex opere operato gratiam conferunt, illa autem ex opere operantis, vno vel altero dumtaxat excepto.

3. *Sacramentorum noua legis numerum expone.* In felicissimo innocentiae statu Sacramenta non fuisse, vt fert probabilis Doctorum placitum. Profectò in lege naturae saltem pro infantibus fuit Sacramentum. In lege scripta Circuncisio, aliæque complura esse cœperunt. Donec in lege gratiae septem sapientissima Christi institutione perfecta sunt Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, Eucharistia, Extrema-Vinctio, Ordo, Matrimonium. Cuius numeri congruitas ex corporeæ vitæ cum spiritali comparatione desumpta est. Nascitur Baptismate homo, Confirmatione adolefcit, Eucharistia nutritur, Pœnitentia ab ægrotudinibus liberatur, Vinctio extrema à criminum expiatur reliquiis. Ordine ad Sacra peragenda instituitur, Matrimonio humana speciei propagatio, cuius congregatione Ecclesia resultat.

4. *An sint Sacramenta ad salutem necessaria?* Non sunt absolute, & ex natura rei necessaria ad salutem, quia Deus potuisset alia media ad nostram salutem instituire. Supposita tamen Christi institutione sunt necessaria saltem aliqua necessitate medijs, & similiter necessitate præcepti.

CAP.

CAPVT II.

De causa efficienti, ac finali, materia ac forma
Sacramentorum.

5. **C**Ausam efficientem Sacramentorum assigna. Principalis efficiens causa vnus est Deus; instrumentalis coniuncta humanitas Christi, separata autem ipse minister, qui virtute Christi Sacramentum conficit.

6. *Quare Sacramenta instituta?* Ad hominis iustificationem solius. Congruè quidem ad id huiusmodi assumpra sunt media, quæ & diuinam misericordiam, iustitiam, sapientiam, & potestatem maximè decerent: & homini tum ad eruditionem, humiliationem, exercitationemque prodesse possent tum illum velut errantem, & vagum sub vnico Christianæ Religionis signo reducerent. *retinerent*

7. *Num Sacramentorum nostrorum dignitatem valebis exponere?* Minimè planè. Tanta enim eorum dignitas, vt si cum antiquis conferantur, iis & magnitudine utilitatis, & virtutis efficacitate, & vsus facilitate, & numeri paucitate præcellant. Si verò inter sese conferantur, de fide quidem est, ea paria non esse, cum Eucharistia simpliciter omnium sit præstantissima: licet Baptismo vni, atque Pœnitentiæ post culpam admittam, sola spectata necessitate, primatum iure concedat.

8. *Quanam materia ac forma Sacramentorum?* Constant quasi materia rebus, ac veluti forma verbis. Remota quidem materia in omnibus res aliqua naturalis est, v.g. in Baptismo aqua, &c. proxima ferè semper actio quædam est, aut passio, quæ remotam magis actuat, & ad subiectum vna cum forma determinat, v.g. ablutio in Baptismo. Vtraque à Christo determinata est, vnde non licet immutare. Forma verò Sacramentorum verba sunt, v.g. in Baptismo illa, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, &c.* Profectò si in forma sensus varietur, nihil fiet; quod si seruetur, admitti poterit aliqua mutatio, etiam si minister ritum aliquem intentet inducere, modo illum ita non exprimat, & verborum sensus ambiguus reddatur. *aliorum*

CAPVT III.

De Ministro, & suscipiente.

§. 1.
Minister
Sacra-
menti.

9. *Quisnam Sacramentorum Minister?* Vnus homo, non quicumque, sed qui ritè in Ecclesia sit initiatus, Baptismo, ac Matrimonio duntaxat exceptis.

10. *An Ministri intentio sit necessaria?* Porrò intentio ac voluntas faciendi, quod Christus instituit, omnino ad Sacramentum perficiendum est necessaria. *Quanam intentio?* Actualis est optima sed non necessaria: virtualis sufficit, & necessariò requiritur, nam habitualis insufficientis est.

11. *Obest aut infidelitas, aut malitia ministri Sacramenti?* Minimè, modò cetera requisita non desint; quia diuinà Christi virtute operatur.

12. *Quenam Ministro obseruanda sunt ex præcepto?* Quatuor, Primò, vt debita adsit potestas tum Sacramentum conficiendi, tum confectum licitè ministrandi, siue quia nulla sit censura prohibitus, siue quia conuenientem obtineat iurisdictionem. Secundò, vt consuetas Sacramentorum materias & formas in vsu retineat; alioquin si aut aliquid in eis ad substantiam pertinens immuet, aut materiam, quam Ecclesia præscripsit, non obseruet, lethale peccatum admittit. Tertio, vt se ad gratiam per actionem pareat vt minimum, quam tamen ipse contritionem existimet; alioquin si et officio Sacramentum ministrat, illud conficiendo, se gratiam in culpa esse deprehendens, mortaliter peccat; non ita qui in necessitate Sacramentum confert. Quartò denique, vt eas in Sacramento ministrando cæremonias ac ritus obseruet quos Ecclesia Spiritu sancto edocta præscripsit.

§. 2.
Suscep-
tor Sa-
cramen-

13. *Quinam capax suscipiendi Sacramenta?* Solus homo hac in vita degens.

14. *Quenam ei obseruanda?* Duo præcipuè. Primum, vt Sacramenta aliquando suscipiat, siue quia aliquod eorum absolute necessarium sit, siue quia ob vrgentem aliquam temptationem, aut circumstantiam, ad ea confugere sit necessum. Secundum verò, vt tam ex parte Sacramenti omnia illa exhibeat, quæ & ad substantiam ipsius, & ad conuenientem ei præcepto modum requiruntur, v.gr. intentio debita, capacitas, & concursus actiuus, vbi ille necessarius est: quàm ex parte dispositionis ita paratus accedat, vt saltem gratiam

tiam iustificantem, quæ principalis effectus est, recipere possit.

15. *Num possit ab omnibus Ministris Sacramenta petere?* Ab eo non debet petere, qui siue validè, siue licitè dare non possit. Neque ab eo, quem certò nouit in peccato daturum, nisi fortè aut seruandi præcepti necessitas, aut alterius ministri defectus excuset. Absolutè tamen petere, vel accipere Sacramentum ab eo, qui cum possit dignè dare, ex malitia tantùm sua dignus non est ad ministrandum, nullum iudico esse peccatum, quia ab eo actu potest per se eiusmodi separari malitia.

CAPVT IV.

De Sacramentorum effectibus.

16. *Quinam præcipuus Sacramentorum effectus?* Primus quidem est gratia eaque iustificans, quam ex opere operato ab omnibus Sacramentis effici de fide est. Illam virtutes ac dona consequuntur. Præter hanc vnumquodque suam specialiter efficit, quam sola quadam ratione à communi illa distinctam esse reor. Vtramque quidem secundùm propriam quisque mensuram, & dispositionem accipit, non diuino solo beneplacito, aut merito, seu impetratione ministri. Profectò prior semper confertur, obicem non ponenti in ipsomet receptionis momento: posterior verò quando ea gratia opus erit ad actiones ab eo Sacramento dependentes. Illam porrò Sacramenta tanquam separata instrumenta perficiunt, & probabile quidem est ad modum causæ physicae, probabilius autem ad modum causæ moralis.

17. *Alterum minus principalem effectum Sacramentorum assigna.* Character est, qualitas videlicet supernaturalis, & spiritalis, in animæ substantialia per habitus modum impressa, cuius munus est aptum reddere ad diuinum cultum, configurare nos Christo, & à cæteris siue infidelibus in Baptismo, siue trepidis ob persecutionem in Confirmatione, siue à secularibus in Ordine, quasi facto quodam signo, notatè distinguere.

18. *Propria characteris quanam?* Primò, vt deleri nunquam possit, cum semel est habitus, & si vnum Christum excipias, in cæteris omnibus noui Testamenti patribus vna cum ipsius sanctissima Matre, iure optimo ponitur. Secundò, vt

744 *Moralis Theologiae Tract. VII. Sacramenta,*
animam Deo, veluti quoddam templum, reddat sacram. Ter-
tium, ut homo vi illius in ius, & potestatem Dei specialissimè
transferatur. Quartum, ut per eum Christo, eiusque membris
similis fiat. Quintum denique, & ad alia Sacramenta vel reci-
pienda, vel administranda disponat.

CAPITULUM V.

*Praxis circa materiam de Sacramentis in genere ex
Societatis IESU Doctoribus.*

19. **D**ixi sitribus perfici Sacramentum, materia, forma, & intentione ministri: rogo, an requirant Sacramenta intentionem? Præter Eucharistiam omnia Sacramenta requirunt intentionem in suspiciente adulto. *Gasp. Hurtado de Sacram. in gen. d. 4. diff. ...*

Hurt.

20. *Requiriturne actualis in ministro intentio?* Triplicem scio esse posse intentionem actualem, virtualem, & habitua-
lem. Actualis est, quando actu cogito, & intendo agere, quod ago. Virtualis, cum fuit mihi talis intentio, sed postea ab-
que retractatione cessavit, manente adhuc opere, vel effectu ipsius intentionis, à qua ortum habuit, vel cum ea immediatè, vel mediatè connexum est. Habitualis, cum aliquando habui intentionem aliquid faciendi, quam nunquam retractavi: sed nec in se, nec in alio perseverat, quod habeat cum illa connexionem. Porro *Reginaldus tom. 2. lib. 2.6. cap. 3. n. 3.* docet, sufficere in ministro intentionem virtualem in alia intentione suapte natura, vel ex Ecclesiæ intentione implicitam. v. gr. intentio celebrandi, quæ includitur in intentione induendi vestes Sacerdotales iuxta morem Ecclesiæ; quia ob similem connexionem intentio vouendi castitatem in intentione suscipiendi subdiaconatum includitur; ex institutione enim Ecclesiæ connexa sunt, & qui vult vnum, velle etiam aliud censetur. At *Henriquet lib. 1. cap. 10. num. 2.* existimavit, ad conficienda Sacramenta quæcumque non aliam intentionem esse necessariam ab ea, qua quis sacros suscepit Ordines, ut sacerdos fieret, & Christi minister euaderet. Profectò cum communi Doctorum assero, nec actualem intentionem requiri, nec habitualem sufficere; sed requiri, & sufficere virtualem.

Regin.

Henriq.

21. *Quanam autem intentio requiritur in suspiciente?* Sufficit

Examen I. De Sacramentis in genere. 745

facit intentio generalis, quam omnis Christicola habet catholice viuens, vt sibi Sacramenta conferatur, quandoque indiguerit. v. gr. huiusmodi consensum Ecclesia in moribundo praesumit, dum Extremam ei licet non petitam exhibet Vnctionem. *Hurtado d. 4. diffic. 14.*

Hurtad.

22. Scio in ministro omnia Sacramenta gratiam requirere, vt licite efficiantur: requiro, quid in necessitate, dum Parochus existens in mortali vocatur ad agrum morientem festinanter, qui moraliter videtur disponi non posse per confessionem, aut contritionem? *Card. de Lugo de Sacram. d. 8. sect. 9. num. 151.* Lugo. talem ministrum ab obligatione dispositionis excusat; quia necessitas proximi, in cuius subsidium Sacramenta sunt instituta, praecipuo de ministrandis illis in gratia, praeponderat.

23. Conferunt ne omnia Sacramenta primam gratiam? Baptismus & poenitentia ex sua institutione conferunt gratiam primam, id est, eam, quae nullam aliam supponit in subiecto; reliqua vero Sacramenta ad augendam gratiam sunt instituta, & supponunt suscipientem in gratia constitutum, nec conferunt primam gratiam primario & per se, per accidens autem conferre posse, Doctores affirmant. *Hurtado d. 3. Hurt. diffic. 4.*

24. Accipit quis aliquod Sacramentum cum fictione, v. gr. quando intentio deficit: sublata ne illa fictione, & mutata voluntate, recipit effectum? Minimè; culpa graui omnia vitiantur, (de Baptismo autem suo loco dicendum.) Secus quidem de eo, qui recipit Poenitentiae Sacramentum praetermissa inculpabiliter attritione: sublata enim fictione, id est attritione posita consequitur Sacramenti effectum, & gratiam respondentem Sacramento praeterito. Sic *Coninch. Tan. Sum.* Conin.

dispono
debita

vri

Conin.

25. Sunt ne publico peccatori indignè petenti administranda Sacramenta? Minimè. Secus dicendum de peccatore occulto publicè petenti, & qui sine scandalo, & infamia repelli non possit. Profectò nomine publici peccatoris intellige Histrionem, qui comedias turpes turpiter repraesentat; aut usurarium publicum & notorium. Fateor posse Sacerdotem publico peccatori ob metum Sacramenta administrare; affirmoque non posse huiusmodi peccatori hostiam non consecratam exhibere, ne ad idololatriam materialis barathrum alliciat. Ex eodem *Coninch.* Conin.

26. Num fides sit necessaria in Sacramentorum ministerio? Respondeo ex *Buseo* necessarium non esse, primò quia sic est in Concil. Nicæno I. definitum. Deinde quia minister nihil in Sacramento agit nisi virtute diuina.

Conin.

Busa.

Suar. 27. *Existit quis in mortali; necessum baptizare, aut aliud Sacramentum ministrare: quidnam ei præstandum?* Ex Suario respondeo ad ministrandum Sacramentum, quod simul efficitur, contritionem requiri, nisi quis baptizet in necessitate sine solemnitate, aut Matrimonio, ut parochus assistat. Contritionem dixerò saltem secundum conatum & inculpabilem hominis opinionem.

Tolet. 28. *Si cognosco Ministrum esse excommunicatum, possumne ab ipso Sacramenta accipere?* Cum Toletio, Suario, & Valentia respondeo Sacramentum accipiendum à Pastore etiam si sciat quis esse irregularem, aut suspensum, aut excommunicatum, modò denunciatus non sit aut notorius Clerici percussor. Illum verò subito perenti ministrando peccare si per ipsum stet: at si non stat per ipsum quòminus absoluitur, aut aliter subito satisfacere nequeat, non delinquere.

Tolet. 29. *Quid in mortis articulo?* Licet tunc accipere Baptismum, & pœnitentiam à nominatim excommunicato, etiam ab hæretico. Ex Toletio, qui quidem adiicit, quovis tempore licere accipere Sacramenta ab eo, qui non est denunciatus excommunicatus, aut notorius Clerici percussor, si non potest commodè ab alio habere & tuæ necessitati aut spirituali utilitati providere.

Sanch. 30. *Peccant ne contrahentes Matrimonium in peccato mortali?* Multos ob ignorantiam excusari Sanchez affirmat, quia non sunt ministri consecrati.

EXAMEN II.

Circa materiam de Baptismo.

CAPVT PRIMVM.

De Baptismi definitione, institutione, proprietatibus ac ritu.

§. I.
Baptis-
mus tri-
plex.

I.

Vid Baptismus? Sacramentum consistens in ablutione corporis exteriori sub præscripta verborum forma à Christo instituta ad regenerationem spiritualem. Institutus planè Baptismus, quando Christus à Ioanne fuit in Iordane dilutus. Necessarius quidem